

Nasze miejsce we Wszechświecie

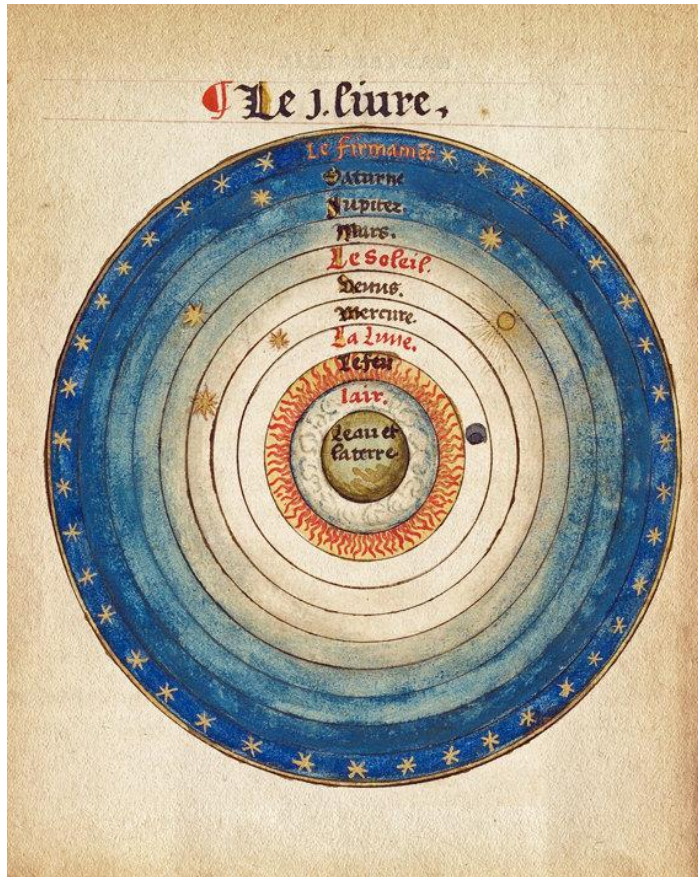
– podróż z centrum na peryferie

Stanisław Mrówczyński

*Instytut Fizyki, Uniwersytet Jana Kochanowskiego, Kielce
i Narodowe Centrum Badań Jądrowych, Warszawa*

Niebieskie sfery starożytności

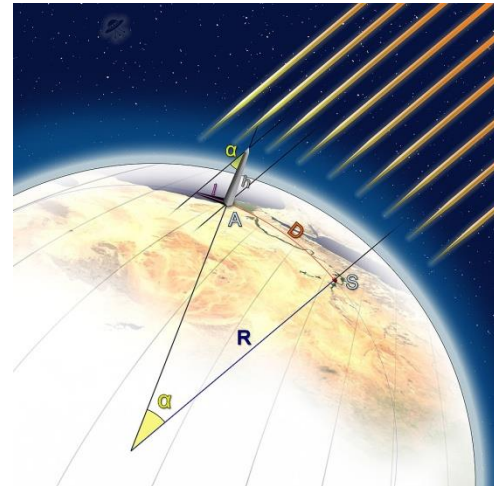
Model kosmologiczny

Jesteśmy w centrum Wszechświata!

*Platon (428 - 348 p.n.e.),
Eudoksos (ok. 408 - 355 p.n.e.),
Arystoteles (384 - 322 p.n.e.),
Ptolemeusz (ok. 100 - 170 n.e.) i inni*

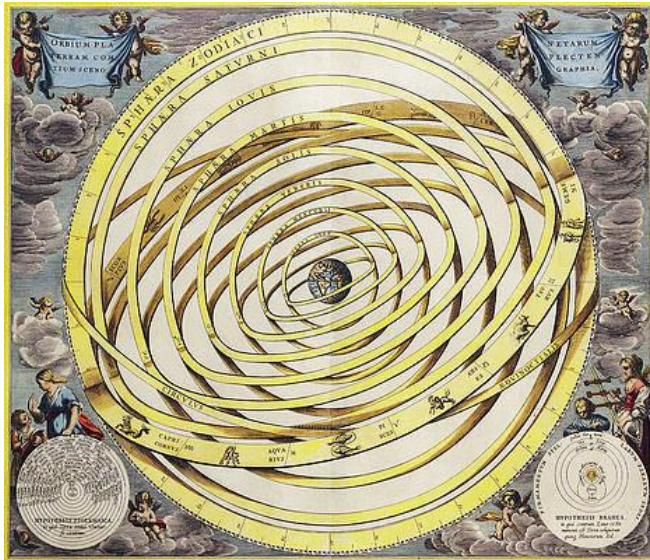
Ziemia jest kulą

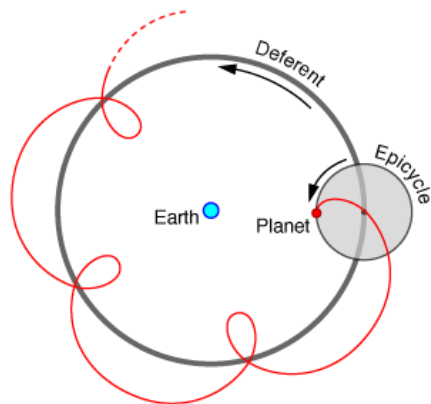
Eratostenes (ok.276 - 195 p.n.e.)

Geocentryczny model Ptolemeusza

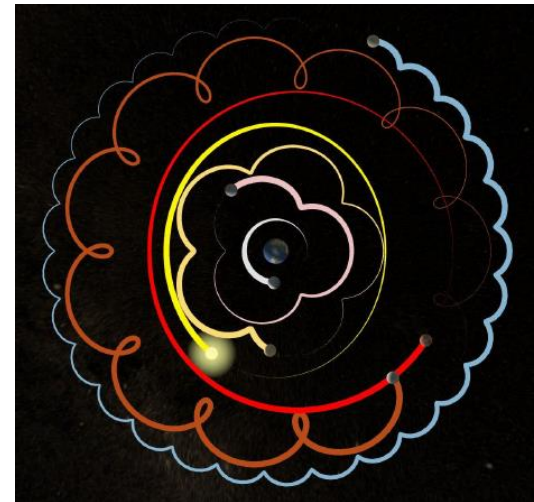
Klaudiusz Ptolemeusz (ok. 100 – 170 n.e.)

Traktat Almagest

Deferenty i epicykle:

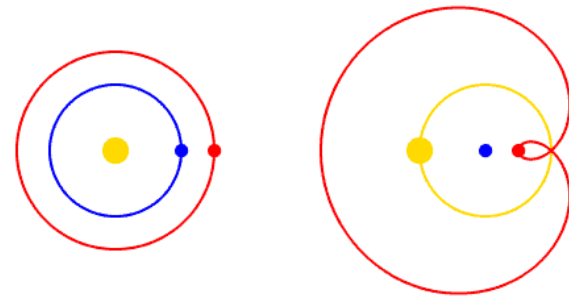
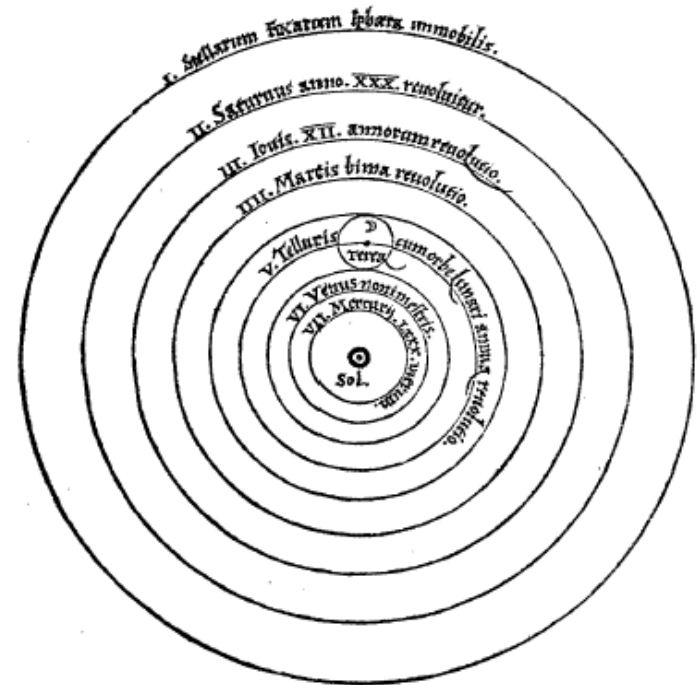
Pełna zgodność z obserwacjami

Kopernikańska rewolucja

Mikołaj Kopernik (1473 – 1543)

Jan Matejko 1873

Słońce jest w centrum Wszechświata

Czym są mgławice?

Galileusz (1564 - 1642)

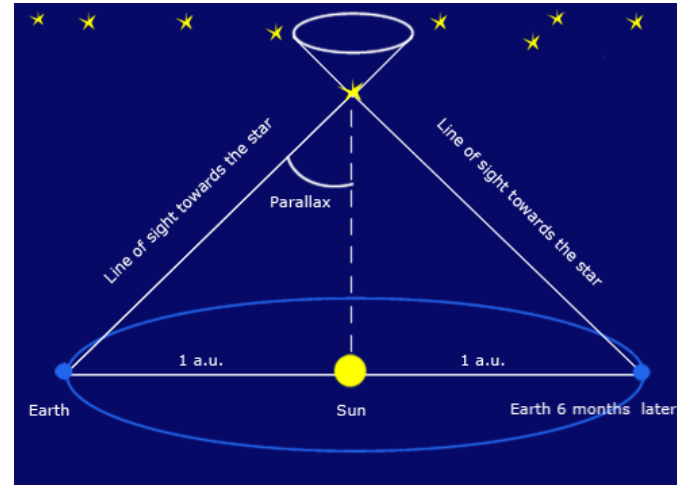
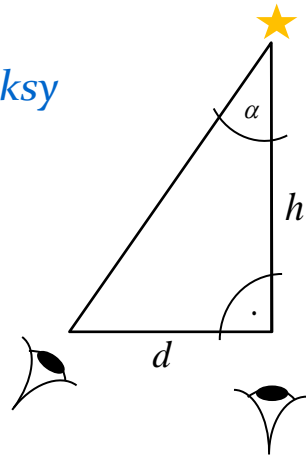

Jak odróżnić gwiazdę daleką i jasną od bliskiej lecz ciemnej?

Absolutna i obserwowana jasność gwiazd

Jak daleko są gwiazdy?

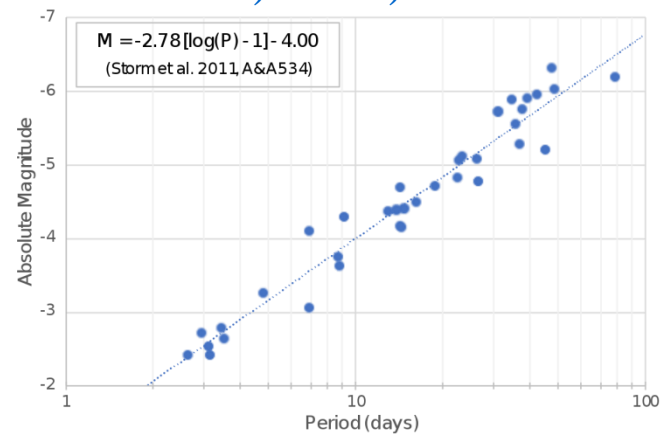
Metoda paralaksy

Henrietta Leavitt (1868 - 1921) i cefeidy

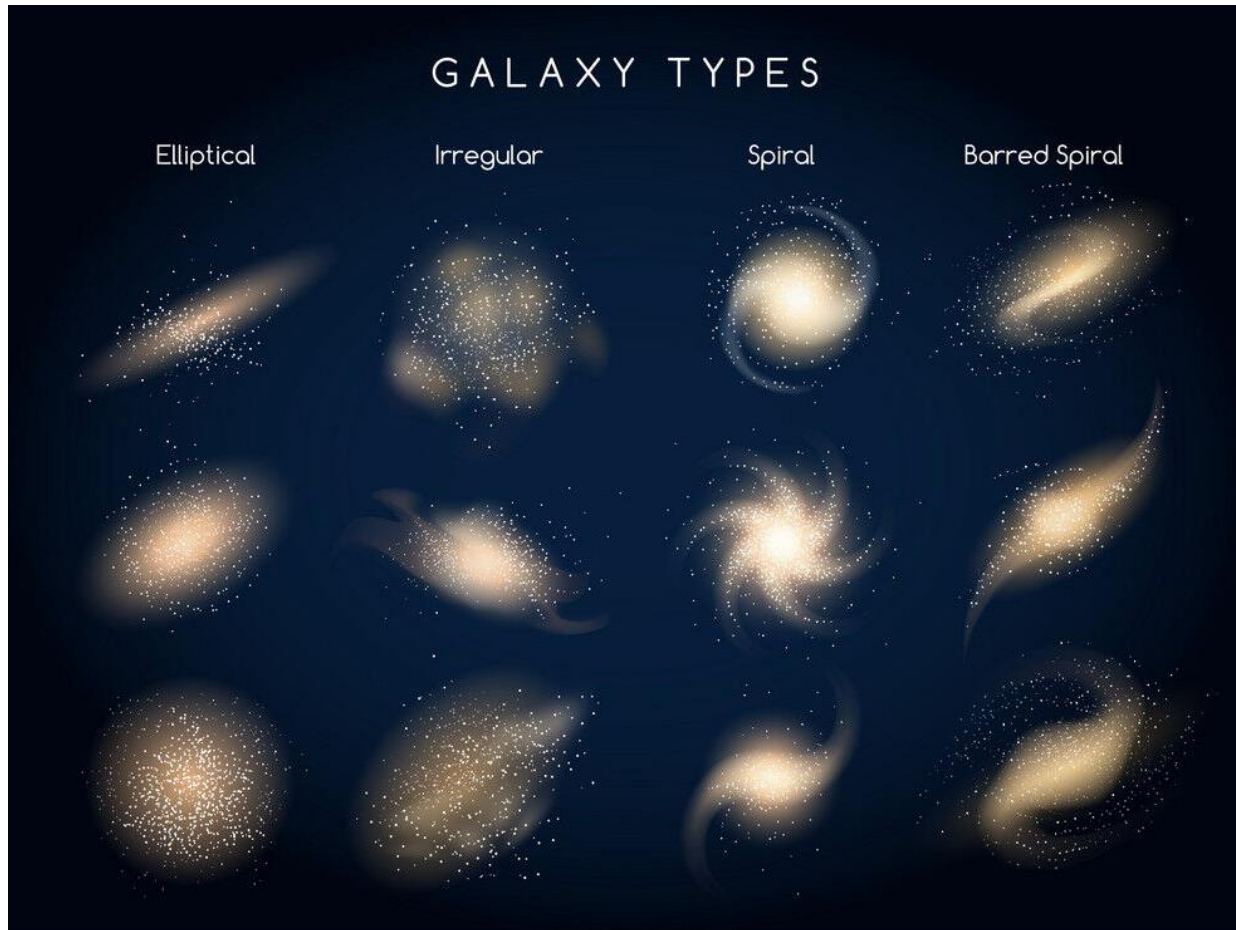

relacja okres-jasność

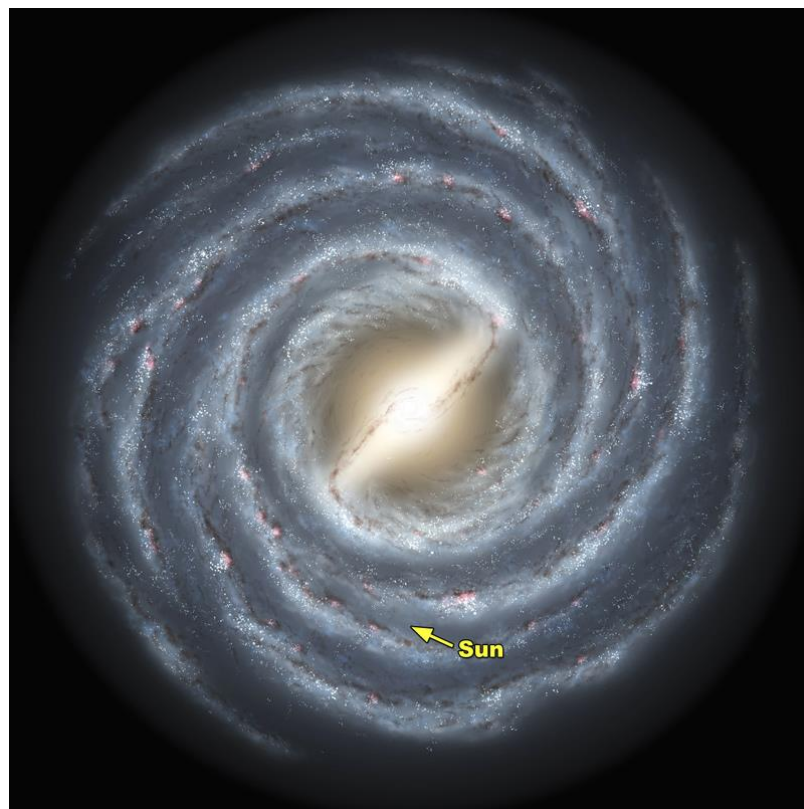
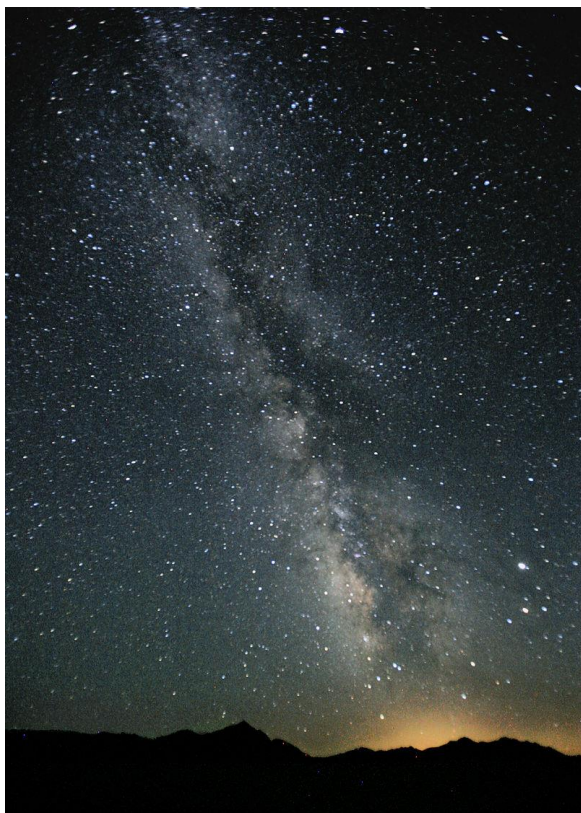

Odkrycie galaktyk

Edwin Hubble (1889 – 1953)

Droga Mleczna

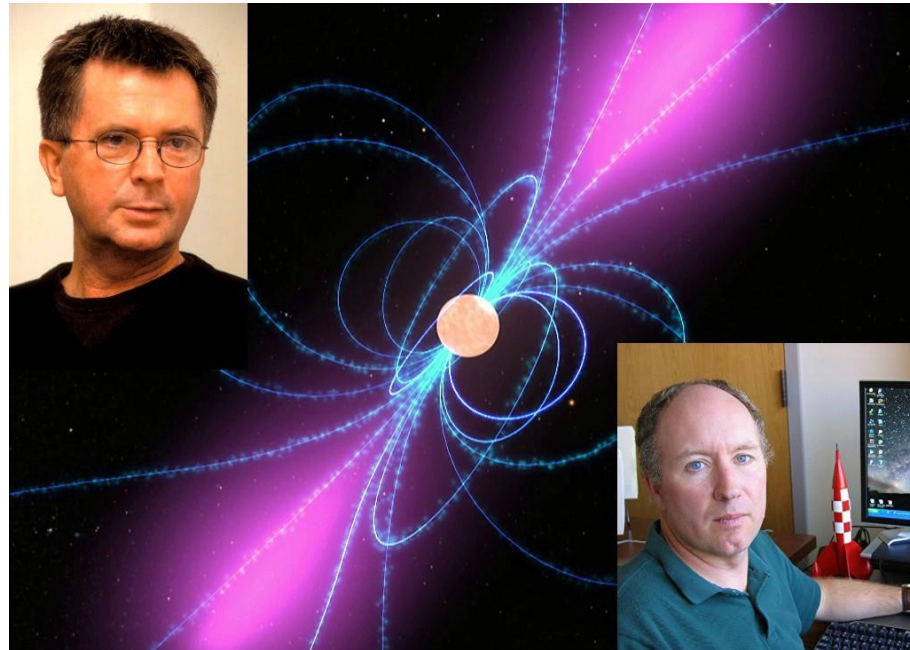

Czy Układ Słoneczny jest wyjątkiem?

Giordano Bruno (1548 – 1600)

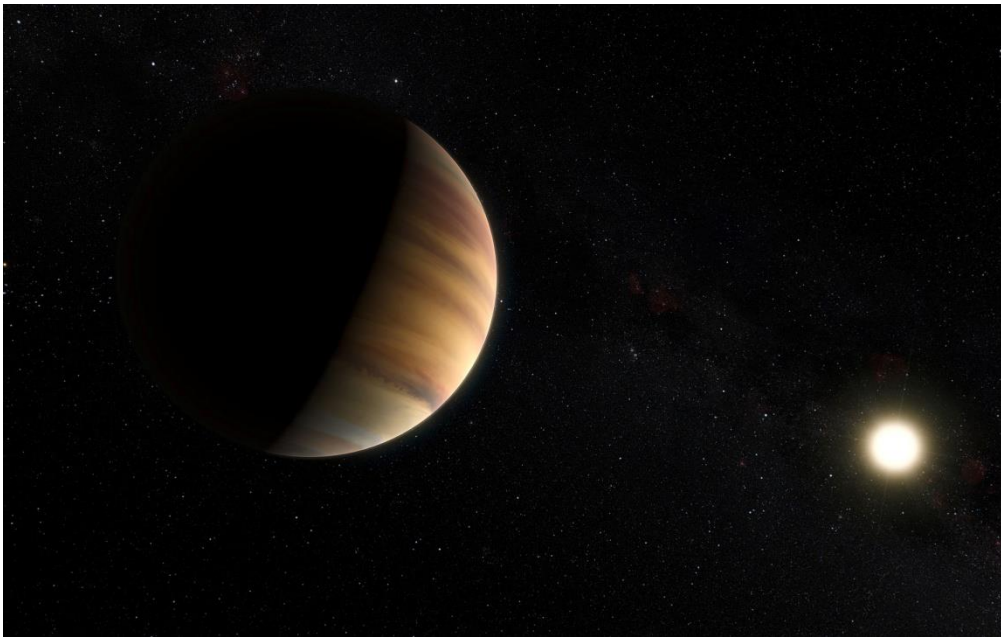
Aleksander Wolszczan i Dale Frail 1992

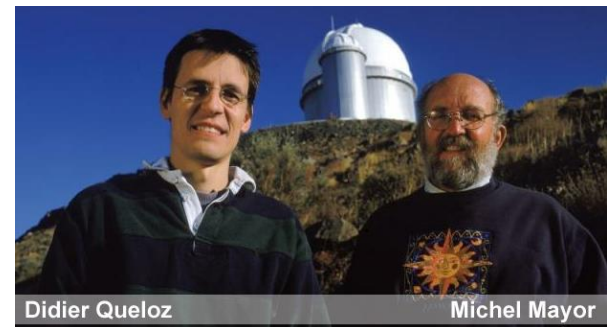
Dwie planety obiegają pulsar PSR B1509-58.

51 Pegasi b

6 X 1995 Michel Mayor i Didier Queloz ogłaszają odkrycie planety okrążającą gwiazdę 51 Pegasi.

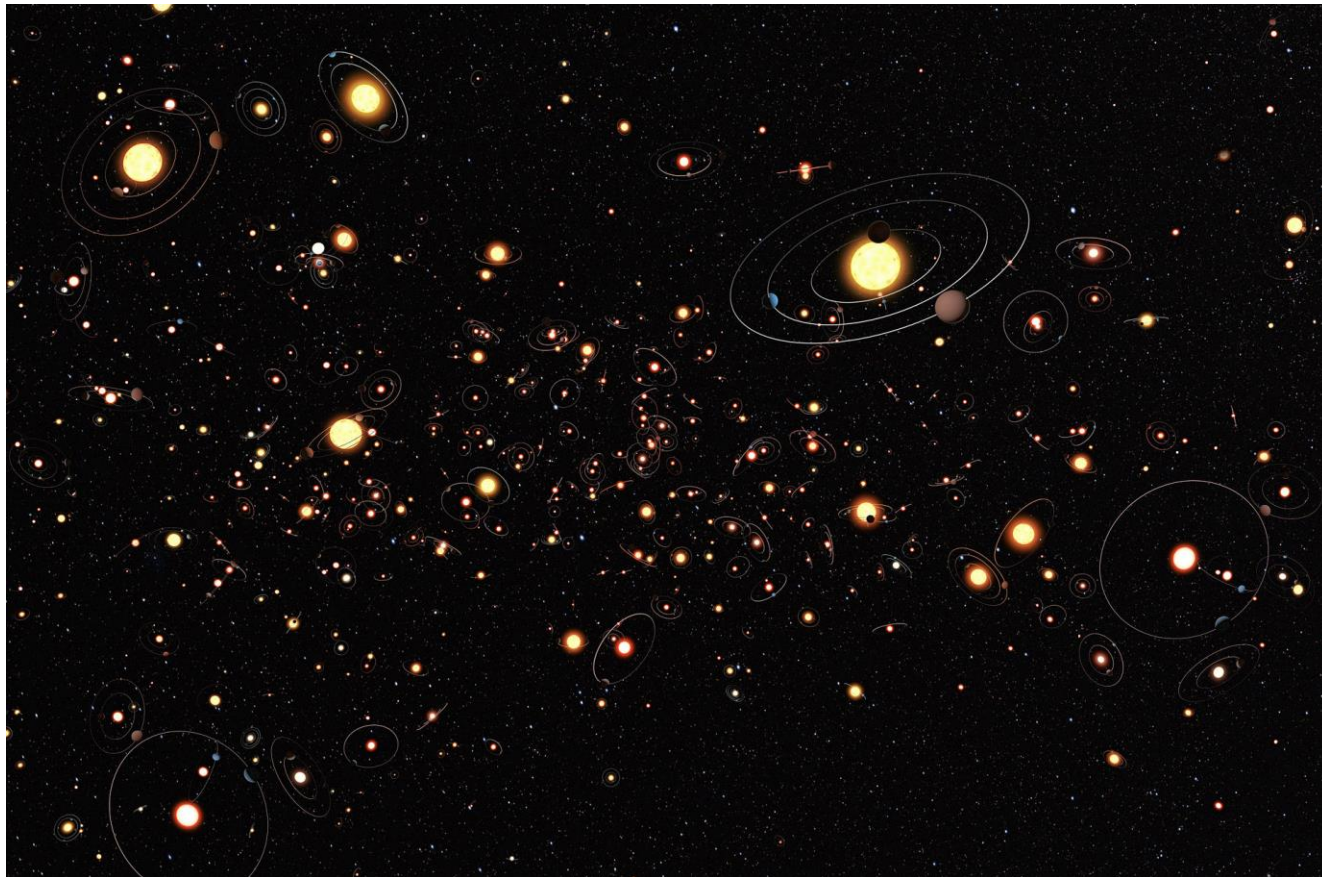

Nagroda Nobla 2019

Planety poza Układem Słonecznym

Według stanu na 1 stycznia 2021 roku zaobserwowano 4 395 planet w 3 242 układach planetarnych przy czym 720 układów zawiera więcej niż jedną planetę.

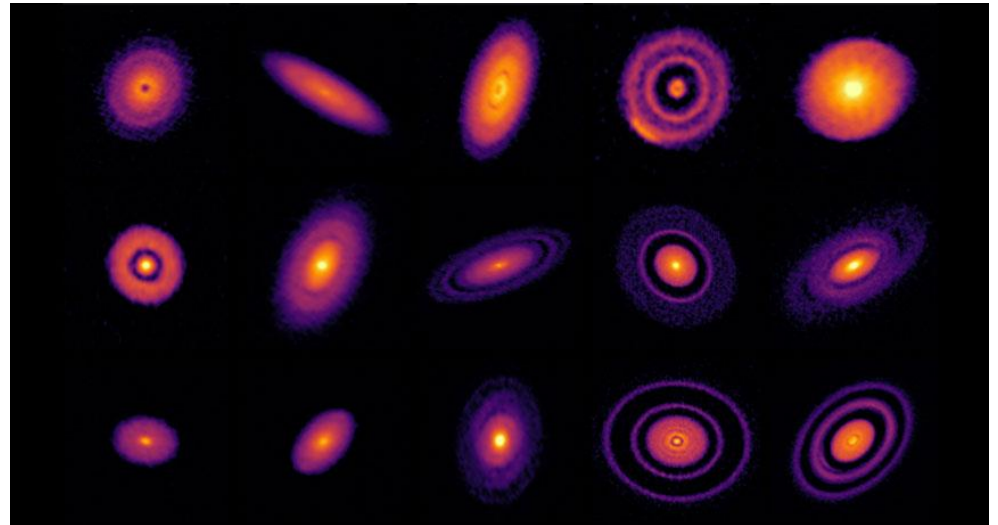

Powstawanie układów planetarnych

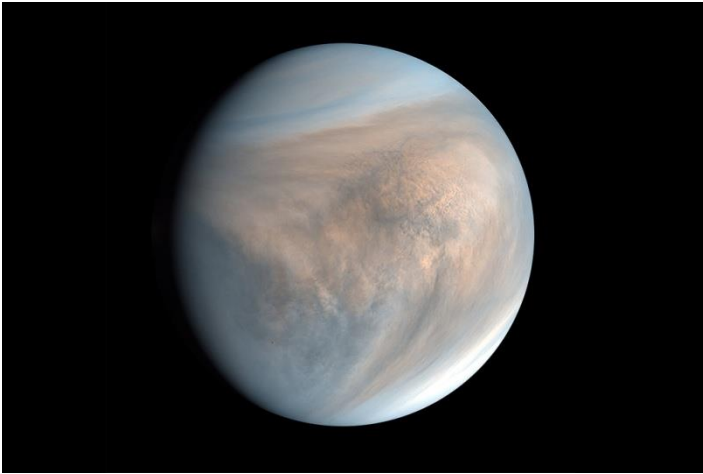
ALMA – The Atacama Large Millimeter/submillimeter Array

*Powstawanie układów planetarnych
jest kosmiczną rutyną!*

Czy istnienie życia jest wyjątkiem?

We wrześniu 2020 roku stwierdzono występowanie fosfiny (PH_3) w atmosferze Wenus, co może wskazywać na obecność życia.

Podsumowanie

- **Nie jesteśmy pępkiem Wszechświata.**
- **Układ Słoneczny ani Droga Mleczna nie są wyjątkowe.**
- **Teraz pytamy, czy życie, szczególnie rozumne, jest wyjątkiem.**